

Meedoen met de Monitor

de Bibliotheek
op school

Opbrengstgericht
**samen
werken**

Opbrengstgericht samenwerken met de bibliotheek

Een school die deelneemt aan de Monitor de Bibliotheek op school wil doelgericht samenwerken met de bibliotheek om de taalontwikkeling van de leerlingen te stimuleren. Dat gebeurt op basis van gegevens die in de monitor worden verzameld over:

- het leen- en leesgedrag van leerlingen
- de leesmotivatie van leerlingen
- het leesbevorderende gedrag van leerkrachten

Opbrengstgericht samenwerken tussen school en bibliotheek

De informatie wordt verzameld met digitale vragenlijsten voor leerlingen (vanaf groep 4) en leerkrachten (groep 1-8).

Resultaten analyseren

De bibliotheek verzamelt gegevens in de monitor en maakt daarvan een analyse. Het blijkt bijvoorbeeld dat het leesgedrag inzakt in groep 7, of dat slechts een van de leerkrachten geregeld een boekintrodactie doet. Het team krijgt een rapportage met de belangrijkste uitkomsten.

Werkwijzen bepalen

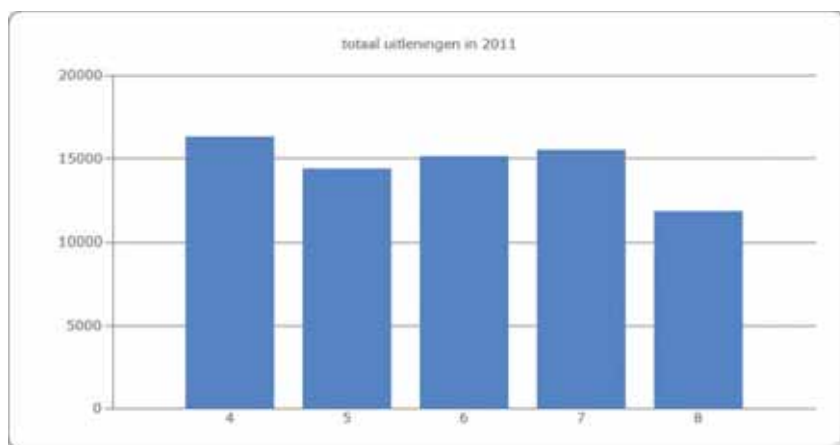
Bij de doelen worden werkwijzen afgesproken, bijvoorbeeld: 'de leerkrachten in groep 6 en 7 doen een keer per week een boekintrodactie bij het vak geschiedenis', of 'de leerkrachten in groep 7 en 8 gaan twee keer per maand praten over boeken volgens de methode van Chambers'.

Doelen stellen

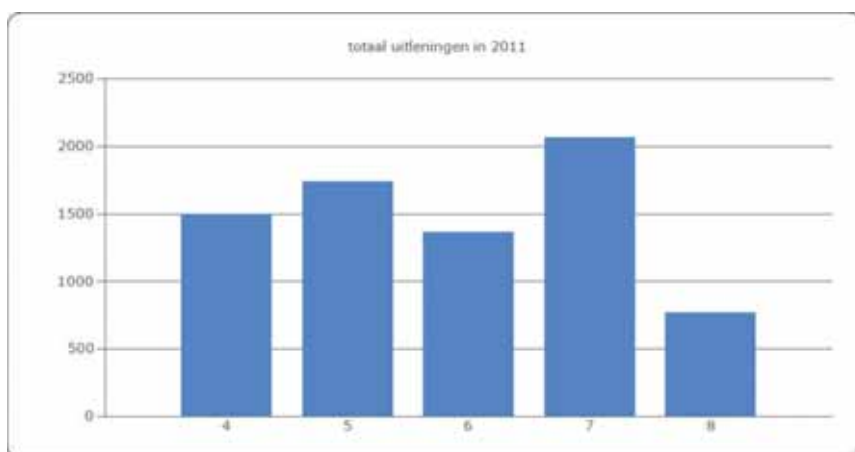
Op basis van de analyse stellen de bibliotheek en het team doelen op voor de komende periode, bijvoorbeeld: 'we gaan meer met boeken doen bij de zaakvakken' of 'het leengedrag in groep 7 en 8 moet op hetzelfde niveau komen als in groep 5 en 6'.

Uitvoeren

De school en de bibliotheek voeren voor een afgesproken periode de werkwijzen uit en bekijken wat de opbrengst is. Zo nodig wordt de werkwijze aangepast. Er wordt toegewerkt naar de volgende meting van de monitor, waaruit blijkt wat de aanpak heeft opgeleverd en welke andere ontwikkelingen mogelijk om actie vragen.

Aantal uitleningen landelijk

Aantal uitleningen op onze school

Rapportage voor de school

In de monitorrapportage die de school krijgt, ziet het team:

- hoeveel de leerlingen in groep 4 t/m 8 lenen en lezen
- hoe het staat met de leesmotivatie van deze leerlingen
- wat de leerkrachten in groep 1 t/m 8 doen om het lezen te bevorderen

Meer lezen

Kinderen die meer lezen, zijn beter in taal. Logisch eigenlijk, want door te lezen maken kinderen kennis met nieuwe woorden en 'boekentaal', wennen zij aan de correcte spelling van woorden, oefenen zij – bewust en onbewust – strategieën voor begrijpend lezen en doen zij allerlei kennis op over de wereld.

Wat blijkt uit onderzoek?

Lezen heeft een positief effect op:

- tekstbegrip
- leesvaardigheid
- woordenschat
- schrijfstijl
- spelling
- kennis van grammatica
- rekenvaardigheid

Lezen en woordenschat

Wie een kwartier per dag leest, leest per jaar meer dan een miljoen woorden. Als een lezer redelijk leesvaardig is en de teksten op goed niveau zijn, dan is die lezer in staat om zelf de betekenis te achterhalen van onbekende woorden die hij tegenkomt. Amerikaanse onderzoekers schatten dat lezers die een kwartier per dag lezen op deze manier 1.000 nieuwe woorden per jaar kunnen leren. Dat is een grote opbrengst voor de woordenschatontwikkeling van leerlingen. Alle redenen dus om het lezen op school en thuis te stimuleren.

**Wie een kwartier per dag leest,
kan zijn woordenschat
uitbreiden met
1.000 nieuwe woorden.**

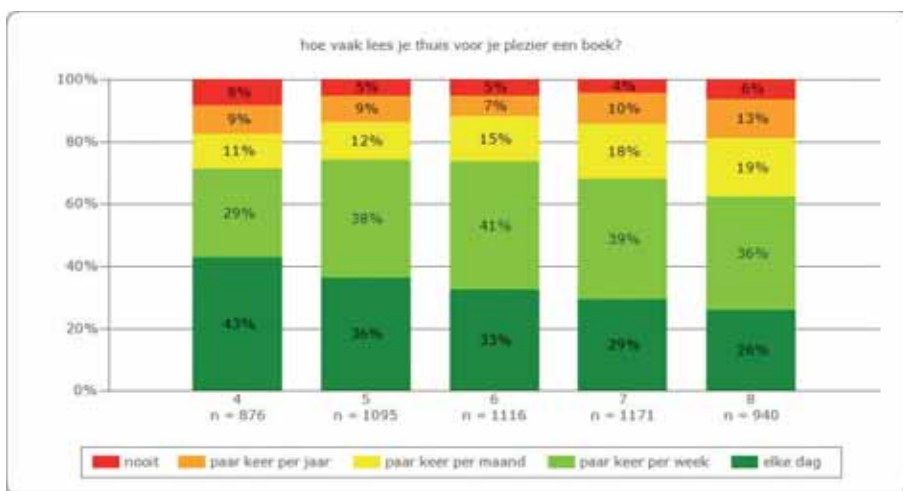
Aantal minuten lezen per dag	Aantal gelezen woorden per jaar
65,0	4.358.000
21,1	1.823.000
14,2	1.146.000
9,6	622.000
6,5	432.000
4,6	282.000
3,2	200.000
1,3	106.000
0,7	21.000
0,1	8.000
0,0	0

De doorgaande lijn

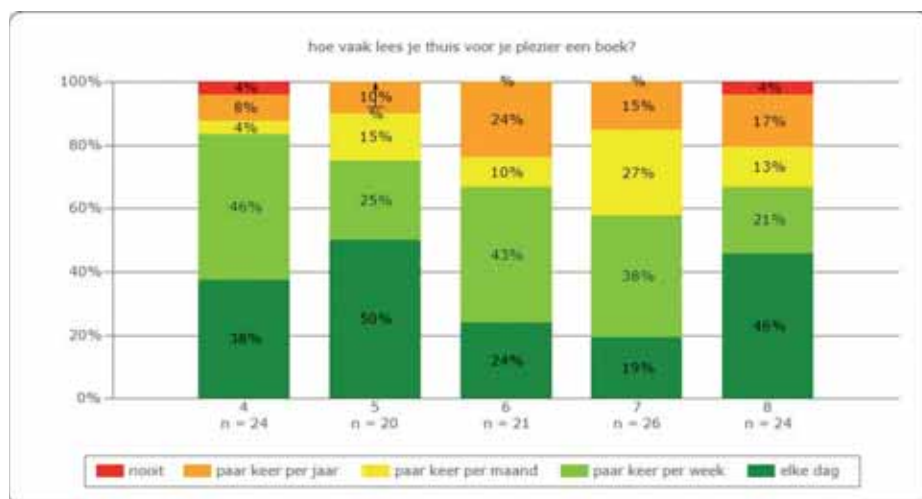
De Nederlandse wetenschappers Suzanne Mol en Adriana Bus hebben onderzocht wat het effect is van (voor)lezen op de ontwikkeling van mensen over een langere periode, van de peuterspeelzaal tot in het hoger onderwijs. De onderzoekers ontdekten dat (voor)lezen een cumulatief effect heeft: hoe langer de periode waarin is (voor)gelezen, hoe groter de kans dat iemand op latere leeftijd een grote woordenschat heeft. Van de studenten in het hoger onderwijs die veel lezen, gelezen hebben en voorgelezen zijn, hebben er vier van de vijf een grotere woordenschat. Dit soort onderzoeksgegevens laat zien dat (voor)lezen en vrij lezen onderwerpen zijn voor beleid in de hele school, voor alle groepen, binnen en buiten het reguliere onderwijsprogramma.

Meer lezen in de monitor

Kortom, meer lezen loont. De monitor laat zien of de bibliotheek en de school erin slagen om ervoor te zorgen dat leerlingen daadwerkelijk meer gaan lezen.

Leesfrequentie thuis landelijk

Leesfrequentie thuis van onze leerlingen

Er is een positief verband tussen het lezen van boeken en de Cito-scores op:

- taal
- wiskunde
- studievaardigheden

Frequent boeken lezen van een hoog niveau is een sterke voorspeller van goede Cito-scores.

Lezen en Cito-scores

De Nederlandse onderzoekers Denise Kortlever en Jeroen Lemmens hebben onderzocht of er een verband bestaat tussen het gebruik van media en de scores op de eindtoets van Cito. De onderzoekers keken naar de relatie tussen het gebruik van media (boeken, tijdschriften, televisie, internet, games) en de scores voor taal (alle onderdelen), wiskunde, studievaardigheden en wereldoriëntatie. Uit het onderzoek blijkt dat leerlingen die in hun vrije tijd veel lezen, hoger scoren op de taal- en wiskundeonderdelen van de Cito-toets. Als die leerlingen ook nog eens boeken lezen van iets hoger niveau of voor een iets oudere leeftijdsgroep, dan is het effect nog sterker. De tijdsbesteding aan televisie, internet en games hangt negatief samen met Cito-scores.

Lezen en wiskunde

Kinderen die veel lezen, doen het ook beter op het Cito-onderdeel wiskunde. Dat wordt verklaard door het gegeven dat veel wiskundeopgaven een sterk talig karakter hebben. Kinderen moeten eerst de tekst begrijpen waarin de rekenopgave is verpakt, voordat zij aan het rekenen toekomen. Ook hierbij hebben kinderen dus profijt van veel ervaring met het lezen van teksten, zelfs als dat geen teksten van wiskundeopdrachten zijn.

Door de gegevens uit de Monitor de Bibliotheek *op school* naast de gegeven uit het Cito leerlingvolgsysteem te leggen, kan de school vaststellen of meer lezen daadwerkelijk leidt tot hogere scores op de Cito-toetsen.

Wat betekent meedoen met de monitor?

- Een keer per jaar vullen de leerkrachten van alle groepen (een leerkracht per groep) een digitale vragenlijst met vijf vragen voor leerkrachten in.
- Een keer per jaar vullen de leerlingen van groep 4 t/m 8 een digitale vragenlijst met ruim 20 vragen voor leerlingen in.

En daarna?

- De medewerkers van de bibliotheek bespreken de resultaten met het team en maken afspraken over de invulling van het leesbevorderingsbeleid.
- School en bibliotheek gaan samen aan de slag om het leesbevorderingsbeleid uit te voeren.
- Na een jaar wordt de volgende meting uitgevoerd, om de opbrengsten vast te stellen en zo nodig nieuwe afspraken te maken.

De Bibliotheek op school

De Monitor de Bibliotheek op school maakt deel uit van de brede aanpak de Bibliotheek op school. De Bibliotheek op school is een beproefde en succesvolle educatieve aanpak voor de samenwerkingspartners bibliotheek, basisschool en gemeente. De aanpak richt zich op het meetbaar verbeteren van kennis, vaardigheden en motivatie van basisschoolleerlingen (4-12 jaar) op het gebied van de thema's lezen en mediawijsheid. Het uiteindelijke doel is om kinderen taalvaardig en mediawijs te maken, opdat ze goed zijn voorbereid op het vervolg van hun schoolloopbaan en op hun functioneren in de samenleving.

Literatuur

Broekhof, K. (2011), *Meer lezen, beter in taal*. Kunst van Lezen.

Cunningham, A.E. & Stanovich, K.E. (1998), 'What Reading Does For The Mind'. *American Educator*, 22.

Kortlever, D. & Lemmens, J. (2012), *Relaties tussen leesgedrag en Cito-scores van kinderen*. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40 (1).

Krashen, S. (1993), *The Power of Reading: Insights from the Research*. Libraries Unlimited.

Mol, S.E. & Bus, A.G. (2011). *To read or not to read: A meta-analysis of print exposure from infancy to early adulthood*. *Psychological Bulletin*, 137(2).

Nagy, W., Anderson, R. & Herman, P. (1987), 'Learning word meanings from context during normal reading'. *American Educational Research Journal*, 24.

Colofon

Auteurs

Sardes, Kees Broekhof
Thomas van Dalen Advies, Thomas van Dalen

Eindredactie

de Bibliotheek op school, Astrid van Dam

Grafische vormgeving

Cubiss, Ingrid de Jong

Fotografie

iStockphoto, 123rf

Copyright

© debibliotheekopschool.nl 2012
Sectorinstituut Openbare Bibliotheken
Grote Marktstraat 43
2511 BH Den Haag
+ 31 (0)70 3090 222
www.debibliotheekopschool.nl

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door de samenwerking van Stichting Lezen en SIOB binnen het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van debibliotheekopschool.nl worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.

Versie oktober 2012

